אישים באגרות הראי"ה

הרב שלום יצחק לויטן, רב כריסטיאניה (אוסלו)

רב מיישאד, ואחר כך רב קהילת "עדת ישראל" ואב"ד אוסלו, עורך "המגיד" · תרל"ח – תש"א (1878–1941)

2 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב שלום יצחק לויטן נולד בי"ב בתמוז תרל"ח (1878) באיירגולה שבליטא. בשנים 1910–1915 היה רבה של מיישאד, ובמלחמת העולם הראשונה נאלץ לעזוב אותה. אחר כך נתמנה לרב קהילת "עדת ישראל" באוסלו (אז כריסטיאניה), ולימים לאב"ד אוסלו. ערך את "המגיד" וחיבר את "דברי שלום" ו"ילקוט הדרוש". נספה בשואה בקיץ תש"א (1941).

הרב קוק על הרב שלום יצחק לויטן

באדר תרע"ח (1918), מלונדון, הצטער הרב קוק שההשתדלות למצות לא הועילה, ופירט לו את דרכי "דגל ירושלים" (ראו בפרשת "דגל ירושלים"): עיקר העבודה עכשיו היא ההתארגנות, ובתחילה עיתון. המגמות הן תמיכה בתלמידי חכמים, ישיבות, מושבות על פי תקנות היהדות, וספרים לחיים החדשים. עוד הזכיר סניפים לנשים, לצעירים ולפועלים (כרך ג', אגרת תתעט).

במרחשוון תר"פ (1919), אחרי שקבע את המרכז בירושלים, הודה לו על ברכותיו, וביקש שירבה חברים והכנסות ל"הסתדרות ירושלים" ויארגן את הקבוצות במקומו (כרך ד', אגרת תתקפב).

האגרות

כרך ג', אגרת תתעט: בכ"ט באדר תרע"ח, מלונדון: על המצות, ועל דרכי "דגל ירושלים" וסניפיו.

"האבד"ק כריסטיניא, יצ"ו"

כרך ד', אגרת תתקפב: בי"א במרחשוון תר"פ: תודה על ברכותיו; בקשה לחזק את "הסתדרות ירושלים" במקומו.

"הגיעוני דבריו"

נוסח האגרות – עם ביאור

2 האגרות שבהן נזכר הרב שלום יצחק לויטן, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתעט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ט אדר תרע"ח - לונדון **נמען:** הרב שלום יצחק לויטן, רב כריסטיאניה

הרב קוק מצטער שההשתדלות למצות לא הועילה. 'דגל ירושלים': עיקר העבודה עכשיו היא ההתארגנות. בתחילה - עיתון. המגמות: תמיכה בת"ח, ישיבות, מושבות על פי תקנות היהדות, וספרים לחיים החדשים. סניפים: 'בנות ירושלים' לנשים, 'צעירי ירושלים' ו'פועלי ירושלים'.

עיקרי הדברים

- מצות.
- מגמות 'דגל ירושלים'.
- סניפים.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1] כ"ט אדר תרע"ח[2].

שלו'[3] וברכה באה"ר[4] לכ'[5] ידי"נ[6] הרב הגאון המפורסם אוצר תו"י[7] מו"ה[8] שלו' יצחק לעוויטאן [הרב שלום יצחק לויטן, רבה של כריסטיאניה (אוסלו)] שליט"א[9], האבד"ק[10] כריסטיניא, יצ"ו[11], וכא"ל[12] שוי"ר[13] אחדשה"ט[14] באה"ר.

יקרת מכתביו עם הטשיקים לצדקה הגיעו לידי. וע"ד[15] המצות צר לי מאד שהשתדלותנו לא פעלו, ומי יוכל לדון וגו'[16]. ודי ישלח להם מקודש עזרם, ובודאי לא יעזבם ד' אשר לא יעזוב את חסידיו, ואחד המרבה וכו'[17], [ואחד הממעיט, ובלבד שיכוון לבו לשמים; ברכות יז] ואחר כונת הלב הם הדברים. ובודאי נתן כת"ר[18] איזה עצה טובה לעדת קדשו איך להתנהג בשעה"ד[19] כזאת. ודי ירחיב צעדינו ללכת בהרחבה בדרישת פקודיו לשמור ולקיים כל מצותיו באהבה, ובהידור ולישרי לב שמחה.

וע"ד "דגל ירושלים" [ראו (כרך ג', אגרת תתע)] עיקר העבודה כעת היא ההתארגנות, של כל יראי ד', לעבודת הקודש, של גאולת הארץ ובנינה. וע"י[20] קיבוץ הכוחות כלם נגלה את דעתנו הכללית של כל ישראל, שיסוד האומה בארצה הוא בנוי על רוח ד' וקדושת תורתו שהיא חיינו לעולמים. והפרטים רבים הם שיבאו בע"ה[21] בקרוב. וראשית המעשה יהיה קביעות עתון בשם דגל ירושלים, לברר את צדקת המחשבה של כל שלומי אמונים, ותביעתם הקדושה לדרוש את אור ד' על אדמת קדשו. וכל אשר יתרבו האגודות, וכל אשר יתגדל כח התומך, ע"י[22] נתינת שקלים של החברים, כדי שלא יהי'[23] מעצור בהפרופגנדה, כן יתקדש שם שמים, והאתחלתא דגאולה אשר התחילה להתנוצץ תהיה לאור נוגה הולך ואור עד נכון היום בע"ה. המגמות הראשיות הן: א) תמיכת ת"ח[24] וגדולי תורה ביחוד, ב) התיסדות ישיבות גדולות וקטנות ושכלולן ברוח קדושה וטהרה, ג) יסוד מושבות באישור תקנות ע"פ[25] קדושת היהדות, ד) עריכת ספרים מועילים לצרכי החיים החדשים הבאים עלינו לטובה בבנין האומה בארצה. סניפי ההתאגדות הכללית הזאת יהיו, א) בנות ירושלים בעד נשים צדקניות, שחלקן גדול מאד בזכות הגאולה, ב) צעירי ירושלים, מהדור הצעיר שלבו מסור לקדושת ישראל לדגול בשם ד',

ולהחיות בקדושה את היסוד הלאומי, ג) פועלי ירושלים, להכניס את כל הכח העובד והפועל של ההמון הישר, הנוהה אחר ד' וחפץ להחזיק במעוז היהדות האמיתית.

ועוד רבים רבים מאד הם הרעיונות העתידים להתגשם בעז"ה[26] ע"י קיבוץ הכחות, ומאד ישכילו לעשות אחינו הרחוקים במדינותיהם כשייסדו אגודות ויתקשרו בשלום שקליהם למרכזנו, ועצת ד' תופיע עלינו ברב חסדו, ובישע ימינו נושע לעולמים.

והנני בזה ידי"ע[27] דוש"ת[28] חותם בברכת חיים ושלו'[29] וזרע חייא וקיימא עם האשה אשר הוכיח ד' לו נ"ב[30] הרבנית תחי'[31] לאוי"ט[32] ברב נחת וכט"ס[33], ויחוג בדיצות את חג המצות ברב עז וחדוה, כנה"י[34] ונפש ידי"ע דוש"ת באה"ר,

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

נ"ב. יכתב נא כת"ר בטובו לגיסי הגנ"י[35], ודי"ש[36] בעדנו ויטיב נא להודיענו כשיקבל מהם תשובה בע"ה, ידי"ע הנ"ל[37]. די"ש[38] מבית לבית ברב טוב סלה,

הנ"ל

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרע"ח - השנה תרע"ח (1917/1918)
3. שלו' - שלום
4. באה"ר - באהבה רבה
5. לכ' - לכבוד
6. ידי"נ - ידיד נפשי
7. תו"י - תורה ויראה
8. מו"ה - מורנו הרב
9. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10. האבד"ק - האב בית דין קהילת
11. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
12. וכא"ל - וכל אשר לו
13. שוי"ר - שלום וישע רב
14. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
15. וע"ד - ועל דבר
16. וגו' - וגומר (וכן הלאה בפסוק)
17. וכו' - וכולי (וכן הלאה)
18. כת"ר - כבוד תורתו
19. בשעה"ד - בשעת הדחק
20. וע"י - ועל ידי
21. בע"ה - בעזרת השם
22. ע"י - על ידי
23. יהי' - יהיה
24. ת"ח - תלמידי חכמים
25. ע"פ - על פי
26. בעז"ה - בעזרת השם
27. ידי"ע - ידידו עוז

28. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
29. ושלו' - ושלום
30. נ"ב - נכתב בצד (תוספת למכתב)
31. תחי' - תחיה
32. לאוי"ט - לאורך ימים טובים
33. וכט"ס - וכל טוב סלה
34. כנה"י - כנפשו היקרה
35. הגנ"י - הגאון נרו יאיר
36. ודי"ש - ודרישת שלום
37. הנ"ל - הנזכר לעיל
38. ד"ש - דרישת שלום

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת תתקפב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"א מרחשון תר"פ **נמען:** הרב שלום יצחק לעוויטאן, רב כריסטיאניה (אוסלו)

הרב קוק מודה על ברכותיו. עם קביעת המרכז בירושלים מבססים את עבודת 'הסתדרות ירושלים'. בארץ מתברר עוד יותר שרק בדרך זו יתבסס יסוד התורה, וזה גם יסוד ההכרה המדינית של האומות. הרב קוק מבקש להרבות חברים והכנסות ולארגן את הקבוצות שבמקומו.

עיקרי הדברים

- תודה על ברכות.
- המרכז בירושלים.
- הרבות חברים.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה י"א מר-חשון תר"פ[1]

לכבוד ידי"ע[2] הרב הגאון המפורסם אוצר תו"י[3] מו"ה[4] שלום יצחק לעוויטאן [הרב שלום יצחק לויטן, רבה של כריסטיאניה (אוסלו); ראו (כרך ג', אגרת תתעט)] שליט"א[5]

האבד"ק[6] כריסטיאנא, וכא"ל[7] שוי"ר[8]. אחדשה"ט[9] באה"ר[10], הגיעוני דבריו היקרים וברכות ידידותו הנאמנות, וכמים הפנים לפנים הנני להשיב לו את תודתי וברכתי היוצאת מקרב לבי, ובזכותא דא"י[11] יתברך ממקור הברכות בכל טוב ואושר, ואך שלום ושלוה יהיו באוהלו, ובחסדי צור ישראל וגואלו, המצמיח זרע ישועה לעם סגולתו בחבל נחלת קדשו, נזכה לראות מהרה ברוממות קרן התורה והיהדות ואור גאולה שלמה ואמיתית על אדמת הקדש, ובהופעת רוחה והדרה לכל אחינו בית ישראל עדר ד' בכל תפוצותיהם וגלויותיהם, ונסו יגון ואנחה, בשוב פדויים לציון ברינה לשוש בנחמת ירושלים. ועם זה הנני להודיעו כי עתה, בקביעות מרכזינו פה עיר קדשינו ותפארתינו ת"ו[12], הננו עומדים לסדר ולבסס את עבודת הקודש של ההסתדרות ירושלים [ראו (כרך ג', אגרת תתע)] בע"ה[13], והרמת דגלה הגדול כראוי לגודל עבודתנו הכללית ולחשיבות השעה הזאת, למען השעה הזאת, למען ישראל ותורתו וארה"ק[14], אשר פה על אתר הננו רואים עוד ביתר בירור, כי רק בדרך הקודש הזאת של התעוררות התנועה הפנימית של המשכת כלל ישראל לא"י[15] ולקוממותו האמיתית בה, באור ד' בקדושה ובטהרה. ועבודת ההסתדרות הכללית הגדולה המיוחדת לזה באדירות רוח וגודל פעלים, בסידורי החיים הרוחניים והקדושים, שיתכוננו יחד עם הסידורים הגשמיים והחילוניים, ע"י[16] כל הכוחות הראויים לזה בע"ה, אך בזה יתחזק ויתבסס באמת יסוד התורה וקדושת ישראל בארץ חייו, שהוא גם יסוד הקביעות והבטחון של הסיוע וההכרה בתהלוכות המדיניות מצד אומות העולם וראו גויים צדקנו וכל מלכים כבודנו, בשום ירושלים תהלה בארץ, וקורא לנו עם הקודש גאולי ד', ע"כ[17] גם להבא, ומעתה ביתר שאת ויתר עוז, יתחזק כ"ת[18] שיחי'[19] בעבודת קודשינו זאת, להרבות חברים והכנסות מעשיות פומביות, ולסדר את קבוצות החברים שכבר נספחו אל דגלינו במקומו דכ"ת[20],

ולעורר ולהפיץ את הרעיון הקדוש הזה ואת פעליו בכל מקום שיד השפעתו תגיע, ונועם ד' יהיה עלינו למען עמו ונחלתו ושמו הגדול.

והיה זה שלום וברכת ד' באה"ר כנה"ר[21] ונפש דוש"ת[22] מהר הקדש מירושלים

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

.

---

1. תר"פ - השנה תר"פ (1919/1920)
2. ידי"ע - ידידו עוז
3. תו"י - תורה ויראה
4. מו"ה - מורנו הרב
5. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
6. האבד"ק - האב בית דין קהילת
7. וכא"ל - וכל אשר לו
8. שוי"ר - שלום וישע רב
9. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
10. באה"ר - באהבה רבה
11. דא"י - דארץ ישראל
12. ת"ו - תבנה ותכונן
13. בע"ה - בעזרת השם
14. וארה"ק - וארץ הקודש
15. לא"י - לארץ ישראל
16. ע"י - על ידי
17. ע"כ - על כן
18. כ"ת - כבוד תורתו
19. שיחי' - שיחיו
20. דכ"ת - דכבוד תורתו
21. כנה"ר - כנפשו הרמה
22. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו